

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ
УКРАЇНИ**

Кафедра менеджменту ім. професора Й. С. Завадського

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«МЕНЕДЖМЕНТ І АДМІНІСТРУВАННЯ: ТЕОРІЯ ОРГАНІЗАЦІЇ»

(назва навчальної дисципліни)

галузь знань 0306 «Менеджмент і адміністрування»

напрямок підготовки 6.030601 «Менеджмент»

(шифр і назва напрямку підготовки)

спеціальність _____

(шифр і назва спеціальності)

спеціалізація _____

(назва спеціалізації)

КИЇВ – 2014

1. Опис навчальної дисципліни
«Менеджмент і адміністрування: теорія організації»

Галузь знань, напрям підготовки, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень		
Галузь знань	0306 «Менеджмент і адміністрування»	
Напрямок підготовки	6.030601 «Менеджмент»	
Спеціальність		
Освітньо-кваліфікаційний рівень	бакалавр	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	Нормативна	
Загальна кількість годин	108	
Кількість кредитів ECTS	3	
Кількість змістових модулів	2	
Курсовий проект (робота) <small>(якщо є в робочому навчальному плані)</small>	-	
Форма контролю	Залік	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм навчання		
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Рік підготовки	3	-
Семестр	5	-
Лекційні заняття	16 год.	-
Практичні, семінарські заняття	16 год.	-
Лабораторні заняття	-	-
Самостійна робота	76 год.	-
Індивідуальні завдання	-	-
Кількість тижневих годин для денної форми навчання:		
аудиторних	2 год.	
самостійної роботи студента	4 год.	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: формування сучасного, на основі системного підходу, світогляду щодо створення, функціонування й еволюції організацій.

Завдання:

- забезпечення студентів знаннями про теорію та практику функціонування організацій у мінливих умовах сучасного ринкового соціально-економічного середовища, про регулювання процесів, які в них відбуваються у взаємозв'язку із зовнішнім середовищем тощо;
- вивчення основних організаційних теорій;
- вивчення теоретико-методологічних засад створення й функціонування організацій;

- засвоєння основних методичних підходів аналізу внутрішнього й зовнішнього середовища організацій;
- набуття вмінь побудови організаційних структур організацій різних типів;
- набуття навичок трансформації, створення іміджу й культури організацій.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати: теоретичні основи та закономірності теорії організації; класифікацію організацій, життєвий цикл організацій; типологію організацій та особливості соціальних організацій; структурні елементи та механізм управління організацією; особливості створення, функціонування, розвитку та ліквідації організацій, сутність та зміст організаційної культури.

вміти: характеризувати та аналізувати ступінь впливу факторів на діяльність організації; володіти методикою розрахунків основних показників та використання методологічних інструментів з метою пізнання мінливих явищ та процесів, які впливають на стан організації; використовувати методологічні та методичні прийоми вивчення ефективності діяльності й проектування організацій; досліджувати й характеризувати різні види організацій, визначаючи їх переваги й недоліки; здійснювати порівняльний аналіз і формування різних типів організаційних структур; визначати чинники формування іміджу й культури організації; розробляти заходи з трансформації, як організації у цілому, так і її складових з урахуванням впливу факторів зовнішнього середовища.

3. Програма навчальної дисципліни

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. ЗАГАЛЬНА ТЕОРІЯ ОРГАНІЗАЦІЇ

Тема лекційного заняття 1. Методологічні засади теорії організації

Сутність поняття «організація». Закони організації. Закони функціонування (статисти) організації: закон композиції, закон пропорційності, закон найменших. Закони розвитку (динаміки) організації: закон онтогенезу (перетворення), закон синергії, закон інформованості-упорядкованості, закон єдності аналізу й синтезу, закон самозбереження. Принципи організації: принцип ланцюгового зв'язку; принцип інгресії; принцип підбору; принцип рухомої рівноваги; принцип слабкої ланки. Групування принципів. Етапи розвитку організації: зародження, зростання, зрілості, старіння. Збереження рівноваги організації та її цілісності.

Тема лекційного заняття 2. Основні організаційні теорії та моделі

Організаційні теорії: класична організаційна теорія; теорії організаційної поведінки; теорія інститутів та інституційних змін; популяційно-екологічна (еволюційна) теорія; тектологія О. Богданова; ноосфера В. І. Вернадського. Еволюція теоретичних концепцій організації. Основні моделі організацій: органічна та механістична моделі. Сучасна організаційна парадигма: сутність, значення, зміст, практична спрямованість.

Тема лекційного заняття 3. Організація як система

Формування системних уявлень: Платон, Аристотель, Кант, А. Сміт. Системність як загальна властивість матерії. Системний підхід (погляд). Стан системи, властивості системи, поведінка системи, дія, подія.

Будова систем: підсистема, елемент, структура, зв'язок. Атрибути зв'язку: спрямованість, сила, характер.

Класифікація систем. Загальна класифікація: абстрактні системи; конкретні системи; відкриті системи; закриті системи; динамічні системи; адаптивні системи; ієрархічні системи, їх характеристики. Класифікація за ознаками: за походженням; за описом змінних; за способом управління; за типом операторів.

Аспекти організаційного порядку. Типологія організацій. Класифікація організацій за ознаками: класифікація за принципами управління; класифікація за функціональними ознаками; класифікація за ознакою реалізації суспільних функцій; класифікація за ознакою визначення цілі (ціннісно-орієнтовані організації; організації, які формують власні цілі; цілескеровані організації; цілеспрямовані організації; цілеорієнтовані організації; цілепридатні організації; паразитичні організації).

Тема лекційного заняття 4. Організація як соціум. Організаційний процес

Соціальна організація і соціальна спільність. Людина як елемент соціальної системи. Активність і опірність соціальної організації. Загальні риси соціальної організації.

Основні види соціальних організацій: формальна й неформальна організації. Механізми регулювання (регулятори) у соціальних системах: цільова управлінська дія, саморегуляція (самоуправління), організаційний порядок. Організаційна діяльність. Альтернативні парадигми організаційного процесу. Система правління - кібернетичний підхід.

Принципи управління: принцип розімкненого управління; принцип розімкненого управління з компенсацією обурень; принцип замкненого управління; принцип однократного управління.

Оптимізація управління. Адаптивні й такі, що самі настроюються, системи. Методи управління: детермінований метод управління; програмно-цільовий метод управління; ціннісно-орієнтований метод управління.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. СТВОРЕННЯ ЕФЕКТИВНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ

Тема лекційного заняття 5. Самоорганізація

Природно-наукові засади синергетики. Ентропія. Самоорганізація як ґрунтовний процес природи. Антиентропійна спрямованість самоорганізації. Сутнісний зміст синергетики.

Синергитична концепція самоорганізації. Основні положення синергитичної концепції самоорганізації. Аттрактори, біфуркація, фрактали, детермінований хаос. Процеси самоорганізації. Необерненість і неповторюваність самоорганізації. Принципи самоорганізації: принцип від'ємного зворотного зв'язку; принцип позитивного зворотного зв'язку. Спонтанність і випадковість.

Гнучкість організації. Гнучкість процесу: гнучкість орієнтації й реалізації. Гнучкість системи: фактори й результати гнучкості системи. Виробнича гнучкість: фактори та функціональні й структурні ознаки виробничої гнучкості. Сталість організації. Статична й динамічна сталість. Типи сталості: внутрішня, зовнішня й спадкова сталості; кількісна й структурна сталості. Несталий стан системи. Сталість і управління змінами.

Тема лекційного заняття 6. Зовнішнє й внутрішнє середовище організації

Внутрішнє середовище організації. Змінні всередині організації (внутрішні фактори): цілі, завдання, структура, технологія, люди. Культура та імідж організації як її внутрішні фактори. Взаємозв'язок внутрішніх факторів. Методи дослідження внутрішнього середовища організації: аналітичні методи; експертні методи; лінійне програмування; динамічне програмування; діагностування (експрес-діагностика, ґрунтова діагностика); внутрішній моніторинг (моментні спостереження, постійні спостереження).

Зовнішнє середовище організації. Мікрооточення (фактори зовнішнього середовища безпосереднього впливу): партнери; конкуренти; центральні та місцеві органи влади; навколишнє населення; природні умови. Макрооточення (фактори зовнішнього середовища опосередкованого впливу): міжнародні події та оточення; стан економіки; соціокультурні фактори; політичні обставини; розвиток науки й технології; право; соціально-суспільні фактори. Методи дослідження зовнішнього середовища (зовнішній моніторинг):

зовнішнє спостереження; цільове спостереження; неформальний пошук; формальний пошук.

Взаємозв'язок факторів зовнішнього та внутрішнього середовища організації.

Тема лекційного заняття 7. Організаційне проектування

Концептуальні терміни: організаційна форма управління (ОФУ); відносини; децентралізація; стратегія; структура; виробнича структура; технологічна структура; зв'язок; структура управління; ланка управління; рівень управління. Сутність та етапи організаційного проектування. Переваги та недоліки традиційних організаційних форм управління. Переваги та недоліки адаптивних організаційних форм управління. Теоретичні засади створення й розвитку організаційних форм управління.

Методологія проектування організаційних форм управління. Концептуальні підходи до проектування організаційних форм управління. Основні методологічні принципи проектування організаційних форм управління. Методи проектування організаційних форм управління.

Технологія проектування, організаційних форм управління. Процес проектування організаційних форм управління: зміст основних етапів проектування ОФУ (перед проектною підготовки, проектування, впровадження проекту). Розробка організаційного робочого проекту.

Оцінка ефективності організаційних форм управління. Підходи до оцінки ефективності організаційних форм управління. Показники оцінки ефективності. Методика розрахунку основних коефіцієнтів: ефективності ОФУ; ланковості; територіальної концентрації; дублювання функцій; надійності системи управління; централізації (децентралізації) функцій; ефективності використання інформації.

Криза парадигми традиційного менеджменту. Перспективи розвитку організаційних утворень.

Тема лекційного заняття 8. Культура організації

Зміст понять «культура» і «організаційна культура». Концептуальні підходи до формування організаційної культури. Моделі організаційної культури. Характеристики організаційної культури. Громадянська й корпоративна культури.

Типологія організаційних культур. Визначальні фактори культури організації. Підходи до типізації організаційних культур: факторні моделі цінностей; менталітет і організаційна культура; фундаментальні вірування та цінності; ставлення до часу; конкуруючі цінності. Характеристика типів культури за ознакою конкуруючих цінностей: кланова, ієрархічна (бюрократична) та ринкова культури. Сучасна українська організаційна культура: джерела та основний зміст.

4. Структура навчальної дисципліни

«Менеджмент і адміністрування: теорія організації»

Назви змістових	Кількість годин
-----------------	-----------------

модулів і тем	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1. Загальна теорія організації												
Тема 1. Методологічні засади теорії організації		2				6		1				6
Організації як об'єкт управління			2			4						
Тема 2. Основні організаційні теорії та моделі		2				4		1				6
Основні організаційні теорії та моделі			2			4						
Тема 3. Організація як система		2				4						
Організація як система			2			4						
Тема 4. Організація як соціум. Організаційний процес		2				6						
Організація як соціум. Організаційний процес. Модульна контрольна робота 1			2			4						
Разом за змістовим модулем 1		8	8			36						
Змістовий модуль 2. Створення ефективної організації												
Тема 5. Самоорганізація		2				6						
Самоорганізація			2			4						
Тема 6. Зовнішнє й внутрішнє середовище організації		2				6						
Зовнішнє й внутрішнє середовище організації			2			4						
Тема 7. Організаційне проектування		2				6						
Організаційне проектування			2			4						
Тема 8. Культура організації		2				6						
Культура організації. Модульна контрольна робота 2			2			4						
Разом за змістовим модулем 2		8	8			40						
Усього годин		16	16			76						

5. Теми семінарських занять

Семінарські заняття не передбачені навчальним планом підготовки фахівців за спеціальністю

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Організації як об'єкт управління Об'єкт, предмет і метод теорії організації. Функції теорії організації. Місце теорії організації в системі суміжних наук. Основні напрями розвитку теорії організації.	2
2	Основні організаційні теорії та моделі Теорія наукового управління. Бюрократична теорія організації. Теорія ефективної організації. Теорія адміністративної поведінки. Універсальна теорія формування організації. Теорія організаційного потенціалу. Теорія інститутів та інституційних змін. Сучасні напрями теоретичних розробок.	2
3	Організація як система Різновиди організацій. Місія організацій. Організація як відкрита система.	2
4	Організація як соціум. Організаційний процес. Модульна контрольна робота 1 Суб'єкти і об'єкти організаційної діяльності. Процедури і операції щодо формування та використання управлінських і технологічних рішень. Мотивація діяльності в організації.	2
5	Самоорганізація Особливості управління організацією. Самоорганізація і самоуправління. Принципи самоуправління. Формування комунікацій в організації. Типи комунікацій. Підвищення ефективності організаційної комунікації.	3
6	Зовнішнє й внутрішнє середовище організації. Основні характеристики зовнішнього середовища організації. Основні характеристики внутрішнього середовища організації. Основні елементи середовища прямої дії.	2
7	Організаційне проектування Предмет і цілі організаційного проектування. Етапи організаційного проектування. Процес організаційного проектування. Методи організаційного проектування. Раціоналізація організаційної діяльності. Ефективність організаційних рішень. Оцінка ефективності організаційних систем. Вимоги до сучасних організацій.	2

8	Культура організації. Модульна контрольна робота 2 Поняття організаційної культури. Концептуальна ілюстрація аспектів організаційної культури. Сутність організаційної культури. Сучасна управлінська культура. Ділова поведінка працівників та міжгрупова поведінка.	2
---	---	---

7. Теми лабораторних робіт

Лабораторні роботи не передбачені навчальним планом підготовки фахівців за спеціальністю.

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Сутність та еволюція теорії організації	4
2.	Аналіз факторів внутрішнього та зовнішнього середовища організації	6
3.	Методологічні аспекти проектного аналізу	3
4.	Організаційна діяльність	4
5.	Організаційне проектування	6
6.	Методи і засоби інформаційного моделювання управлінських процесів та систем	6
7.	Організація взаємодії і побудова структури організації	4
8.	Розподіл повноважень, обов'язків і відповідальності між структурними ланками	6
9.	Технології управління організацією	4
10.	Інформаційно-аналітичні технології	5
11.	Проведення інформаційно-аналітичної роботи в організації	6
12.	Правові режими ефективної діяльності персоналу	6
13.	Критерії ефективності діяльності організації	5
14.	Методи та засоби інформаційного моделювання управлінських процесів та систем	6
15.	Інструменти сучасного офісу	5
	Разом	76

9. Індивідуальні завдання

Не передбачені навчальним планом підготовки фахівців за спеціальністю.

10. Методи навчання

Лекційна форма навчання: розповідь, пояснення, бесіда, дискусія, ілюстрація, демонстрація. Практичне заняття: доповідь, відповідь, дискусія. Лекції та практичні заняття супроводжуються використанням презентацій,

навчальних фільмів, електронного курсу Moodle та мультимедійного обладнання для полегшення засвоєння матеріалу.

11. Форми контролю

Контроль знань у слухачів магістерського курсу «Менеджмент і адміністрування: теорія організації» передбачає такі контрольні заходи:

- самоконтроль – є первинною формою контролю знань, який обов’язково забезпечується дистанційним курсом шляхом надання студентам переліку питань (питань та відповідей на них);
- поточний контроль – здійснюється через систему оцінки безпосередньо викладачем лабораторно-практичних практичних занять та виконаних завдань для самостійної роботи;
- модульний контроль – здійснюється дистанційно в автоматизованому режимі або очному режимі, основною формою якого є тестування;
- підсумковий контроль – це залік, який складається очно в період призначений деканатом або за індивідуальним графіком, який затверджується навчальним планом. Основною формою підсумкового контролю є тестування.

12. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточний контроль		Рейтинг з навчальної роботи $R_{НР}$	Рейтинг з додаткової роботи $R_{ДР}$	Рейтинг штрафний $R_{ШТР}$	Підсумкова атестація (екзамен чи залік)	Загальна кількість балів
Змістовий модуль 1	Змістовий модуль 2					
0-100	0-100	0-70	0-20	0-5	0-30	0-100

Примітки. 1. Відповідно до «Положення про кредитно-модульну систему навчання в НУБіП України», затвердженого ректором університету 03.04.2009 р., рейтинг студента з навчальної роботи $R_{НР}$ стосовно вивчення певної дисципліни визначається за формулою

$$R_{НР} = \frac{0,7 \cdot (R_{ЗМ}^{(1)} \cdot K_{ЗМ}^{(1)} + \dots + R_{ЗМ}^{(n)} \cdot K_{ЗМ}^{(n)})}{K_{Дис}} + R_{ДР} - R_{ШТР},$$

де $R_{ЗМ}^{(1)}, \dots, R_{ЗМ}^{(n)}$ – рейтингові оцінки змістових модулів за 100-бальною шкалою;

n – кількість змістових модулів;

$K_{ЗМ}^{(1)}, \dots, K_{ЗМ}^{(n)}$ – кількість кредитів ECTS, передбачених робочим навчальним планом для відповідного змістового модуля;

$K_{Дис} = K_{ЗМ}^{(1)} + \dots + K_{ЗМ}^{(n)}$ – кількість кредитів ECTS, передбачених робочим навчальним планом для дисципліни у поточному семестрі;

$R_{ДР}$ – рейтинг з додаткової роботи;

$R_{ШТР}$ – рейтинг штрафний.

Наведену формулу можна спростити, якщо прийняти $K_{3M}^{(1)} = \dots = K_{3M}^{(n)}$.
Тоді вона буде мати вигляд

$$R_{HP} = \frac{0,7 \cdot (R_{3M}^{(1)} + \dots + R_{3M}^{(n)})}{n} + R_{DP} - R_{ШТР}$$

Рейтинг з додаткової роботи R_{DP} додається до R_{HP} і не може перевищувати 20 балів. Він визначається лектором і надається студентам рішенням кафедри за виконання робіт, які не передбачені навчальним планом, але сприяють підвищенню рівня знань студентів з дисципліни.

Рейтинг штрафний $R_{ШТР}$ не перевищує 5 балів і віднімається від R_{HP} . Він визначається лектором і вводиться рішенням кафедри для студентів, які матеріал змістового модуля засвоїли невчасно, не дотримувалися графіка роботи, пропускали заняття тощо.

2. Згідно із зазначеним Положенням **підготовка і захист курсового проекту (роботи)** оцінюється за 100 бальною шкалою і далі переводиться в оцінки за національною шкалою та шкалою ECTS.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Рекомендована література

Базова

1. Гибсон Дж.Л., Иванцевич Д.М., Доннелли Д.Х. Организации: поведение, структура, процессы: Пер. с англ. – 8-е изд. – М., 2000.
2. Гутгарц Р. Д. Информационные технологии в управлении кадрами / Под ред. В. А. Пархомова — М.: Инфра-М, 2001. — 235 с.
3. Иванова Т. Ю., Приходько В. И. Теорія організації. — СПб.: Питер, 2004. — 269 с.
4. Информационные технологии управления: Учеб. пособие/ Ред. Ю. М. Черкасов — М.: Инфра-М, 2001. — 216 с.
5. Мильнер Б. З. Теория организаций. — М.: Инфра-М, 1998. — 336 с.
6. Москвін С. О., Бевз С. М., Верба В. А, Дідик В. Г., Новиков В. А., Унковська Т. Є. Проектний аналіз. — К.: Лібра, 1998. — 368 с.
7. Менеджмент організацій : підруч. для студ. вуз. / ред. Л. І. Федулова. – К. : Либідь, 2004. – 448 с.
8. Менеджмент организаций : учебное пособие / Л. А. Киржнер, Л. П. Киенко, Т. И. Лепейко, А. М. Тимонин. – К. : КНТ, 2006. – 688 с.
9. Менеджмент: практические ситуации, деловые игры, упражнения / под общей редакцией О. А. Страховой. – СПб. : Питер, 2000. – 144 с.
10. Осовська Г.В. Комунікації в менеджменті: Навчальний посібник. – К.: Кондор, 2003. – 375 с.
11. Организация работы с документами / Под ред. В. А. Кудряева. — Учебник. — 2-е изд., перераб. и доп. — М.: Инфра-М, 2001. — 592 с.
12. Смирнов Э. А. Основы теории организации. — М.: ЮНИТИ, 1998.
13. Чорна М. В. Проектний аналіз. — Х.: Консул, 2003. — 228 с.

Допоміжна

1. Рогожин, С. В. Теория организации [Текст] : учебник / С. В. Рогожин, Т. В. Рогожина. – М.: Экзамен, 2007. – 237 с.
2. Шеметов, П. В. Теория организации [Текст] : учеб. пособие для студентов ВУЗов. / П. В. Шеметов, С. В. Петухова. – 3-е изд. стер. – М.: Издательство «Омега-Л», 2008. – 282 с.

12. Інформаційні ресурси

1. Електронна система дистанційного навчання MOODLE , адреса moodle.nauu.kiev.ua
2. Монастирський Г. Л. Теорія організації: [Електронний ресурс] - Режим доступу: http://pidruchniki.ws/15840720/menedzhment/teoriya_organizatsiyi_-_monastirskiy_gl.
3. Теория организации: конспект лекций: [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://www.e-reading.biz/book.php?book=103848>.